

ВИДИ ПОДАТКОВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

*А.В. Мінковська, старший викладач
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Процес трансформаційних економічних перетворень в Україні та реформування власної системи оподаткування супроводжується таким негативним явищем, як ухилення від сплати податків. В економічному плані це проблема державної ваги, оскільки саме податки забезпечують фінансову базу держави й виступають головним знаряддям реалізації її економічної політики. А несплата їх призводить до тяжких наслідків – бюджетного дефіциту та гальмування економічного розвитку держави.

У сучасній податковій теорії й практиці розмежовується власне ухилення від сплати податків, тобто зменшення платниками податків своїх фіскальних обов'язків перед державою забороненими законом способами, та уникнення або «обхід» податків, коли фіскальному суб'єктові вдається повністю або частково уникнути оподаткування, не порушуючи при цьому діючих правових норм. Американський економіст, лауреат Нобелівської премії з економіки Джозеф Стігліц, характеризуючи ці поняття, дотримується саме такої позиції. Під уникненням податків він розуміє використання певних положень податкового законодавства, які дозволяють відійти від їх сплати, а під ухиленням – незаконний відхід від сплати податків.

Порушення платниками податків обов'язку щодо сплати податків відбувається внаслідок дії таких основних чинників:

- надмірне податкове навантаження;
- нестабільність податкового законодавства;
- нерациональна структура оподаткування;
- низький рівень суспільної свідомості щодо необхідності сплати податків;
- високий рівень корупції в державі.

Податковими правопорушеннями є протиправні діяння (дія чи без діяльність) платників податків, податкових агентів, та/або їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених Податковим Кодексом та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи (визначення згідно ПКУ).

Вчинення платниками податків, їх посадовими особами та посадовими особами контролюючих органів порушень законів з питань оподаткування та порушень вимог, встановлених іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, тягне за собою відповідальність, передбачену ПКУ та іншими законами України.

За економічним змістом ухилення від сплати податків це уникнення податкових зобов'язань конкретним платником податку. Соціальні наслідки

ухилення від сплати податків пов'язані із неправовим збільшенням доходів окремих платників податків та зменшенням можливостей для соціального забезпечення всього суспільства.

На схильність до ухилення впливають такі фактори: історичні традиції; моральна етика платника податку; рівень державного контролю в країні; рівень оподаткування (податкове навантаження).

За порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такі види юридичної відповідальності: фінансова; адміністративна та кримінальна.

Фінансова відповідальність застосовується у вигляді штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) та/або пені. Розрізняють такі податкові правопорушення:

- Порушення встановленого порядку взяття на облік (реєстрації) у контролюючих органах;

- Порушення строку та порядку подання інформації про відкриття або закриття банківських рахунків;

- Порушення платником податків порядку подання інформації про фізичних осіб - платників податків;

- Неподання або несвоєчасне подання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності;

- Порушення термінів реєстрації податкових накладних, що підлягають наданню покупцям - платникам податку на додану вартість, та розрахунків коригування до таких податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних;

- Порушення встановлених законодавством строків зберігання документів з питань обчислення і сплати податків та зборів, а також документів, пов'язаних із виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи;

- Порушення правил застосування спрощеної системи оподаткування фізичною особою-підприємцем;

- Штрафні (фінансові) санкції (штрафи) у разі визначення контролюючим органом суми податкового зобов'язання;

- Порушення вимог до договорів довгострокового страхування життя чи договорів страхування в межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема, страхування додаткової пенсії;

- Відчуження майна, яке перебуває у податковій заставі, без згоди контролюючого органу;

- Порушення правил сплати (перерахування) податків;

- Порушення правил нарахування, утримання та сплати (перерахування) податків у джерела виплати;

- Неподання або подання з порушенням строку банками чи іншими фінансовими установами податкової інформації контролюючим органам;

- Порушення правил вивезення пального з території акцизного складу.

Фінансова відповідальність за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства встановлюється та застосовується згідно з Податковим Кодексом та іншими законами.